

Niemcy: odpowiedź chadecji na europejską odezwę Macrona

Ryszarda Formuszewicz

Przewodnicząca CDU Annegret Kramp-Karrenbauer opublikowała 10 marca artykuł *Nadać Europie właściwy kierunek* poświęcony koncepcji polityki europejskiej. Ustosunkowała się w nim do ogłoszonej 5 marca odezwy prezydenta Francji Emmanuela Macrona do obywateli Europy. Równolegle z publikacją w „Welt am Sonntag” na stronie internetowej CDU zamieszczono tłumaczenia na język angielski, francuski, włoski, hiszpański i polski.

Przedstawiony w artykule preferowany model integracji europejskiej oparty jest na zasadzie subsydiarności. Sceptycznie ocenione zostały rozwiązania centralistyczne i biurokratyczne oraz wizja europejskiego superpaństwa. Szefowa niemieckiej chadecji pozytywnie oceniła rolę państw narodowych jako źródła identyfikacji i demokratycznej legitymizacji, a także metodę międzyrządową, którą wskazała jako równoprawny obok metody wspólnotowej filar w procesie decyzyjnym.

W sferze gospodarczej Kramp-Karrenbauer podkreśliła zasadność konserwatywnego podejścia do stabilizacji strefy euro, odrzucając uwspólnotowienie zobowiązań finansowych, europeizację systemów zabezpieczenia społecznego oraz pensji minimalnej. Wskazała na potrzebę stworzenia wspólnego rynku wewnętrznego dla banków. Uznała zasadność strategii wspierania konwergencji warunków życia w państwach członkowskich poprzez skoordynowane działania na poziomie narodowym i europejskim. Opowiedziała się za finansowaniem wspólnych badań i rozwoju technologii z przeznaczonych na innowacje środków UE. Potwierdzeniu dotychczasowych reguł uczciwej konkurencji w UE powinno jej zdaniem towarzyszyć zapewnienie utrzymania konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich wobec zewnętrznych podmiotów monopolistycznych, korzystających z protekcjonizmu państw pochodzenia. Ponadto zaapelowała o przeciwdziałanie unikaniu opodatkowania i poparła wprowadzenie podatku cyfrowego opartego na modelu OECD. Zaproponowała europejski pakt na rzecz klimatu uwzględniający społeczne skutki związanej z tym wyzwaniem przemiany gospodarki.

W zakresie polityki migracyjnej i azylowej priorytetowym działaniem ma być dopełnienie systemu Schengen poprzez zapewnienie efektywnej ochrony granic zewnętrznych UE z kluczową rolą Frontexu jako operacyjnej straży granicznej. Wspólne podejście w ramach UE do wyzwań migracyjnych ma objąć przeprowadzanie postępowania na granicach UE, rozbudowę i dostępność rejestrów i baz danych oraz uzupełniające się wkłady państw członkowskich w zakresie przyjmowania uchodźców, pomocy rozwojowej oraz ochrony granic zewnętrznych. W zakresie zwalczania przyczyn migracji kluczową rolę odgrywać ma strategiczne partnerstwo „z Afryką i dla Afryki”.

W zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zwiększeniu zdolności do działania UE służyć miałyby w przyszłości wspólne miejsce w Radzie Bezpieczeństwa ONZ. Równolegle powstać miałyby Europejska Rada Bezpieczeństwa z włączeniem Wielkiej Brytanii. Jako przykład europejskiej współpracy w zdolnościach obronnych szefowa CDU przywołała zainicjowany wspólnie z Francją projekt myśliwca i zasugerowała jako przyszłe symboliczne przedsięwzięcie budowę europejskiego lotniskowca.

Komentarz

- Odpowiedź Emmanuelowi Macronowi w formie artykułu przewodniczącej największej niemieckiej partii umożliwia wygodną dla Niemiec zmianę płaszczyzny dyskusji z Francją. Unikając konfrontacji poglądów przywódców obu państw, niemiecki rząd może nadal promować wspólne przeprowadzenie procesowi integracji europejskiej. Starcie rozbieżnych poglądów, zwłaszcza w kwestiach gospodarczych, przesunięte zostało do dyskusji między ugrupowaniami politycznymi na poziomie narodowym i europejskim. Zwiększyło to także zakres swobody proponowania rozwiązań niekorzystnych dla Francji (otwarcie rynku rolnego UE dla Afryki, rezygnacja z siedziby PE w Strasburgu, uwspólnotowanie miejsca w Radzie Bezpieczeństwa ONZ).
- Szybka reakcja CDU na odezwę Emmanuela Macrona umożliwia chadekom przejęcie inicjatywy w niemieckiej debacie przed wyborami do Parlamentu Europejskiego. Propozycje przedstawione przez przewodniczącą głównej siły politycznej będą stanowić punkt odniesienia dla stanowisk pozostałych partii jeszcze przed przyjęciem 25 marca wspólnego programu wyborczego CDU i CSU. Ponadto stymulowanie wewnętrznej dyskusji o przyszłości UE może stworzyć przeciwwagę dla dominujących ostatnio w Niemczech tematów socjalnych, stanowiących domenę SPD.
- Przedstawione propozycje mają także wzmacniać pozycję Kramp-Karrenbauer, która po raz pierwszy od wyboru na przewodniczącą CDU w grudniu 2018 roku wystąpiła z tak szeroko zakrojonym programem rozwijania projektu europejskiego. Zgodność z tradycyjnymi liniami polityki europejskiej chadecji pozwala jej zająć pozycję kontynuatorki polityki korzystnej dla Niemiec i dla kierowanej przez nią partii, a także potwierdzić ambicje objęcia urzędu kanclerza.
- Pod względem ideowym główna oś sporu zarysowana została między chadecką koncepcją integracji opartej na zasadzie subsydiarności a centralistycznym podejściem prezydenta Francji. Podkreślenie równoprawności metody międzyrządowej jest jednak zbieżne z preferencjami Macrona. Oba państwa zainteresowane są zwłaszcza możliwością wpływu na decyzje Komisji Europejskiej w zakresie reguł konkurencji.
- Poruszenie w niewielkim tylko zakresie kwestii Unii Gospodarczej i Walutowej – tak jak w odezwie Macrona – przesuwają na dalszy plan rozbieżności stanowisk Francji i Niemiec w sprawie reformy strefy euro. Dla niemieckiej chadecji niekorzystne byłoby ich eksponowanie w debacie przed wyborami do PE, ponieważ wykorzystałby to eurosceptyczna AfD i liberalna FDP. Ponadto Paryż i Berlin preferują raczej tryb bilateralnego uzgadniania propozycji przed rozmowami w szerszych ramach.

- Najdalej posunięte są propozycje dotyczące polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Inaczej niż we francusko-niemieckiej deklaracji z Mesebergu z czerwca 2018 roku Kramp-Karrenbauer postuluje utworzenie Europejskiej Rady Bezpieczeństwa (a nie unijnej). Macron zaproponował gremium przygotowujące decyzje, natomiast szefowa CDU sugeruje organ o kompetencjach decyzyjnych, wychodzący poza obowiązujący porządek traktatowy. W artykule wybrzmiewa zasadnicza zgodność Francji i Niemiec w dążeniu do emancypacji Europy wobec Stanów Zjednoczonych, z zastrzeżeniem znaczenia partnerstwa transatlantyckiego dla europejskiego bezpieczeństwa.
- Podkreślenie niepodważalności wartości i zasad w relacjach z państwami Europy Środkowej i Wschodniej odczytywać należy przede wszystkim w kontekście nasilających się kontrowersji wokół członkostwa Fideszu w Europejskiej Partii Ludowej, stanowiących obciążenie w kampanii wyborczej dla CDU i siostrzanej CSU (z której wywodzi się kandydat na przewodniczącego KE Manfred Weber). Opowiedzenie się za szeroką podstawą legitymizacyjną dla „nowej Europy”, a także bardziej kompromisowe niż u prezydenta Francji podejście do związku między zaangażowaniem we wspólną politykę migracyjną i azyłową a udziałem w strefie Schengen odzwierciedlają zainteresowanie wyciszeniem podziału w UE na linii wschód–zachód.